

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 399/2019 -12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. septembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej, zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDACTED], vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4 To 41/2017 z 21. júna 2017 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a postupu a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júna 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal

porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 To 41/2017 z 21. júna 2017 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“). Sťažovateľ tiež žiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Košice I (ďalej aj „okresný súd“) sp. zn. 10 T 4/2014 z 22. februára 2017 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) uznaný vinným za obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona. Za to bol sťažovateľovi uložený podľa § 145 ods. 1, § 38 ods. 5 a § 37 písm. m) Trestného zákona trest odňatia slobody v trvaní 17 rokov a 6 mesiacov so zaradením do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia a ochranný dohľad v trvaní 2 rokov.

3. Následne bola vec preskúmaná v odvolacom konaní. Krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu v celom rozsahu zrušil a sťažovateľa uznal vinným za zločin ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu uložil podľa § 155 ods. 1 a § 47 ods. 2 Trestného zákona s poukazom na § 327 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) trest odňatia slobody v trvaní 17 rokov a 6 mesiacov so zaradením do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia a ochranný dohľad v trvaní 2 rokov. Na to nadväzujúce dovolanie sťažovateľa bolo uznesením dovolacieho súdu bez preskúmania veci odmietnuté, keďže neboli naplnené dôvody dovolania.

4. Porušenie svojich základných práv vidí sťažovateľ v tom, že krajský súd „*si mylne vysvetlil ustanovenie reformatio in peius len vo vzťahu k tomu, že mi nemôže uložiť vyšší trest ako pôvodný, ale že zároveň je doplnenie ustanovenia § 47 ods. 2 tr. zák. bez odvolania prokurátora v poriadku? Aplikácia reformatio in peius je v ústavnej rovine chápaná širšie, o čom svedčí nález Ústavného súdu I. ÚS 302/2015 zo 4. novembra 2015.*

Z uvedeného nálezu vyplýva, že ak mi Kr. súd zmenil právnu kvalifikáciu skutku v prospech, nemohol mi zároveň doplniť aplikáciu § 47 ods. 2 tr. zák., ktorá legalizuje ponechanie výšky trestu. Akékoľvek rozšírenie zákonných ustanovení tr. zák. v neprospech bez odvolania prokurátora je porušením reformatio in peius.“. Zároveň sťažovateľ namieta, že na základe amnestie z roku 1990 mu bol odpustený trest odňatia slobody vo výške 25 mesiacov a 14 dní, neskôr bolo jeho odsúdenie zahladené, v dôsledku čoho sa naňho hľadí, ako keby nebol odsúdený, avšak krajský súd túto skutočnosť neakceptoval a v rozpore so zákonom ho odsúdil s použitím § 47 ods. 2 Trestného zákona.

Sťažovateľ tiež poukazuje na to, že krajský súd porušil jeho práva, keď ho odsúdil na základe výpovede poškodenej, ktorá nemala ani jedného očitého svedka, ktorý by potvrdil jej výpoveď, ktorú počas konania niekoľkokrát zmenila. V odôvodnení svojej sťažnosti taktiež neurčito poukazuje na viaceré pochybenia krajského súdu v rámci vykonávania dokazovania.

Sťažovateľ argumentuje aj tým, že jeho vec prejednal nesprávny súd (Okresný súd Košice I), pričom sťažovateľ patrí pod Okresný súd Košice-okolie, pretože bol vzatý do väzby Okresným súdom Košice-okolie. Podľa jeho názoru prokurátorka úmyselne podala obžalobu v jeho veci na Okresnom súde Košice I, pretože bola presvedčená, že ten odsúdi sťažovateľa bez dôkazov a očitých svedkov.

Sťažovateľ je taktiež presvedčený, že krajský súd nesprávne kvalifikoval jeho skutok a v skutočnosti išlo len o „*ľahké ublíženie na zdraví*“.

5. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„Postupom Krajského súdu v Košiciach vedeným v konaní pod sp. zn. 4To/41/2017 a jeho rozsudkom zo dňa 21. júna 2017 bolo porušené moje právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Navrhujem, aby Ústavný súd zrušil rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4To/41/2017 zo dňa 21. júna 2017 a aby vec vrátil Krajskému súdu na nové rozhodnutie...“

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

6. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

11. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v konštatovaní, že krajský súd napadnutým rozsudkom a postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal, porušil sťažovateľovo základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľa a s tým súvisiacu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd v rámci ústavného prieskumu v prvom rade k preskúmaniu toho, či sťažnosť sťažovateľa nie je oneskorená, zjavne neopodstatnená, resp. či ústavný súd má právomoc ju preskúmať, keďže jednou z podmienok, ktorých splnenie je nevyhnutným predpokladom na to, aby ústavný súd mohol ustanoviť právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, je to, že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

13. Povedané inak, na to, aby ústavný súd mohol rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde), musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy,

ak okrem iného je daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie sťažnosti a táto nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená (I. ÚS 60/2019).

14. Ak teda ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a z výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade nie je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, v dôsledku čoho nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť (I. ÚS 60/2019).

15. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

16. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Ústavný súd preto konštantne vo svojej judikatúre uvádza, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

17. Úloha ústavného súdu sa preto obmedzuje na poskytnutie ochrany len v tých prípadoch, ak porušenie procesných práv účastníkov konania, ktoré sú chránené zákonmi, by znamenalo súčasne aj porušenie základných práv alebo slobôd deklarovaných ústavou alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná (IV. ÚS 287/04). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 58/98, I. ÚS 13/00, II. ÚS 5/00).

18. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru patrí aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd na tomto mieste zároveň pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.

19. Krajský súd v napadnutom rozsudku poukázal (str. 11 a 12) na skutočnosť, že sťažovateľ bol rozsudkami Okresného súdu Košice-okolie sp. zn. 3 T 655/85 z 22. septembra 1988 a sp. zn. 4 T 302/92 z 13. decembra 1993 okrem iných trestných činov uznaný za vinného aj z dokonaného (prvý rozsudok), resp. z pokusu (druhý rozsudok) trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1 Trestného zákona platného a účinného do 1. januára 2006. Ustanovenie § 222 ods. 1 Trestného zákona platného a účinného do 1. januára 2006 je rovnocenné pre použitie § 47 ods. 2 Trestného zákona s ustanovením § 155 ods. 1 Trestného zákona platného a účinného v čase rozhodovania krajského súdu 21. júna 2017. Vzhľadom na uvedené skutočnosti by bolo možné uložiť sťažovateľovi trest odňatia slobody minimálne v trvaní 20 rokov, avšak keďže odvolanie proti rozsudku okresného súdu podal len sťažovateľ, nemohol mu krajský súd zmeniť rozhodnutie v jeho

neprospech (§ 327 ods. 2 Trestného poriadku), preto ponechal výšku trestu uloženú mu pôvodne okresným súdom (17 rokov a 6 mesiacov).

20. Z napadnutého rozsudku krajského súdu tiež vyplýva, ktoré skutočnosti uvádzané sťažovateľom v odvolaní (a totožné aj s odôvodnením ústavnej sťažnosti) považoval krajský súd za vyvrátené znaleckým dokazovaním znalkyňou z odboru súdneho lekárstva. V prvom rade súdna znalkyňa *„jednoznačne vyvrátila možnosť vzniku poranení poškodenej ako to tvrdil obžalovaný pri rekonštrukcii, že táto zakopla, spadla na zem, on na ňu, a tak došlo k jej poraneniam. Neskôr vo svojej výpovedi na hlavnom pojednávaní tvrdil, že sa natahovali, ale ublížiť jej nechcel. Na druhej strane znalkyňa potvrdila možnosť vzniku poranení podľa verzie poškodenej. Obhajobné tvrdenie obžalovaného, že nemohol spôsobiť predmetné poranenia poškodenej... tak ako to uviedla z dôvodu, že je ľavák, je právne irelevantné, lebo pri vzniknutom situačnom konflikte jednal obžalovaný pudovo a mohol vziať nôž do nesprávnej ruky.“*. Pokiaľ ide o svedecké výpovede [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktoré potvrdzovali verziu sťažovateľa, tieto boli znaleckým dokazovaním vyvrátené, preto ich krajský súd vyhodnotil ako tendenčné, v snahe pomôcť sťažovateľovi. Krajský súd sa zaoberal aj rozdielnymi výpoveďami poškodenej, pričom vychádzajúc zo znaleckého dokazovania konštatoval, že *„rozdielne výpovede u poškodenej ako to bolo zistené znaleckým dokazovaním spočívali v tom, že táto má oslabené pamäťové schopnosti, pričom prítomné konfabulácie nahrádzajú nezapamätané prvky, avšak tieto neznameniajú zámerné klamanie, resp. vymýšľanie“*.

21. V kontexte vykonaného dokazovania krajský súd v napadnutom rozsudku dospel k záveru, že *„vzhľadom na vzniknutý situačný konflikt, spôsob vedenia útoku, použitý zraňujúci predmet, intenzitu útoku, ako i k možnostiam obžalovaného, že mohol použiť iný nôž, väčší, resp. neumožniť poškodenej odísť z bytu a ďalej pokračovať v útoku, kvalifikoval odvolací súd konanie obžalovaného ako zločin ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 Tr. zák., lebo svojím konaním naplnil skutkovú podstatu predmetného zločinu po stránke subjektívnej, lebo úmyselne chcel ublížiť na zdraví poškodenej a po stránke objektívnej, lebo si bol vedomý svojho konania ako i následku“*.

22. Na námietku sťažovateľa týkajúcu sa rozhodovania o jeho trestnej veci Okresným súdom Košice I dostal sťažovateľ adekvátnu odpoveď v pôvodnom rozsudku, keď okresný súd v odôvodnení uviedol, že predmetná trestná vec bola postúpená z dôvodu vecnej príslušnosti Okresnému súdu Košice I, pretože v posudzovanom prípade je možné konanie obžalovaného posúdiť ako pokus trestného činu vraždy podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona k § 145 ods. 1 Trestného zákona.

23. Na základe uvedeného (najmä bodov 19 až 22) ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd ústavne akceptovateľným spôsobom a v dostatočnom rozsahu posúdil vec sťažovateľa, zrozumiteľne a jasne odôvodnil svoje závery, postupujúc pritom v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoj ustálený názor, podľa ktorého do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nepatrí právo účastníka na rozhodnutie v súlade s jeho skutkovým a právnym názorom, resp. právo na úspech v konaní. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je ani záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania (napr. IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Napadnutý rozsudok krajského súdu je preto podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľný a udržateľný. Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým rozhodnutím, ktorá by mala za následok porušenie sťažovateľom označených práv.

24. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v rámci predbežného prerokovania odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (bod 1 výroku rozhodnutia).

25. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade u sťažovateľa nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Podľa názoru ústavného súdu je totiž z obsahu sťažnosti a z výsledku jej posúdenia ústavným súdom zrejmé, že v danom prípade ide o zrejmé

bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017).

26. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2019